

Regionstyrelsen §§ 139-158

Tid: 2018-08-14, kl 09:00-14:10

Plats: Regionens hus, sal A

§ 152 **Granskning av årsredovisning 2017**

Diarienummer: RJL 2018/936

Beslut

Regionstyrelsen

- Godkänner föreliggande tjänsteskrivelse som svar på revisorernas granskningsrapport samt överlämnar den till regionfullmäktige och regionrevisionen.

Sammanfattning

Region Jönköpings läns revisorer har lämnat sin granskning av årsredovisning 2017. Revisorerna bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagstiftning och rekommendationer. I föreliggande tjänsteskrivelse redovisas vilka åtgärder som regionstyrelse och nämnder planerar utifrån revisorernas rekommendationer samt frågor.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag arbetsutskottet 2018-06-25
- Tjänsteskrivelse 2018-06-15 – svar på granskningsrapport
- Missiv och granskningsrapport 2018-03-26

Beslutet skickas till

Regionrevisionen –

Regionledningskontoret – ekonomi, kansli

Vid protokollet

Siw Kullberg
Justeras

Malin Wengholm

Jeanette Söderström

Rätt utdraget,
Intygar

Lena Strand

Regionstyrelsens arbetsutskott § 127-149

Tid: 2018-06-25, kl 09:00-14:40

Plats: Regionens hus, sal A

§ 138 **Granskning av årsredovisning 2017**

Diarienummer: RJL 2018/936

Beslut

Regionstyrelsen föreslås

- Godkänna föreliggande tjänsteskrivelse som svar på revisorernas granskningsrapport samt överlämnar den till regionfullmäktige och regionrevisionen.

Sammanfattning

Region Jönköpings läns revisorer har lämnat sin granskning av årsredovisning 2017. Revisorerna bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagstiftning och rekommendationer. I föreliggande tjänsteskrivelse redovisas vilka åtgärder som regionstyrelse och nämnder planerar utifrån revisorernas rekommendationer samt frågor.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 2018-06-15 – svar på granskningsrapport
- Missiv och granskningsrapport 2018-03-26

Beslutet skickas till

Regionstyrelsen

Vid protokollet

Siw Kullberg

Justeras

Malin Wengholm
Ordförande

Regionstyrelsens arbetsutskott § 127-149

Tid: 2018-06-25, kl 09:00-14:40

Rätt utdraget,
Intygar

Lena Strand

Regionstyrelsen
Nämnden för folkhälsa och sjukvård
Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och
attraktivitet
Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö

Granskning av årsredovisning 2017

Förslag till beslut

Regionstyrelsen

- godkänner föreliggande tjänsteskrivelse som svar på revisorernas granskningsrapport samt överlämnar den till regionfullmäktige och regionrevisionen.

Nämnden för folkhälsa och sjukvård, nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet samt nämnden för trafik, infrastruktur och miljö

- godkänner föreliggande tjänsteskrivelse som svar på revisorernas granskningsrapport samt överlämnar den till regionfullmäktige och regionrevisionen.

Sammanfattning

Region Jönköpings läns revisorer har lämnat sin granskning av årsredovisning 2017. Revisorerna bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagstiftning och rekommendationer. I föreliggande tjänsteskrivelse redovisas vilka åtgärder som regionstyrelse och nämnder planerar utifrån revisorerna rekommendationer samt frågor.

Information i ärendet

Region Jönköpings läns revisorer har 2018-03-26 överlämnat sin granskning avseende årsredovisning 2017 och önskar svar från regionstyrelsen senast 1 september 2018.

Revisorernas rekommendationer och frågor

Regionrevisionen lämnar två rekommendationer och önskar svar på vilka åtgärder regionstyrelsen och nämnderna avser att vidta med anledning av dessa.

Fortsätta utveckla redovisningen av måluppfyllelse för att tydliggöra hur bedömningen av måluppfyllelse av strategiska mål, framgångsfaktorer och systemmätetal påverkar utgångspunkterna.

Regionstyrelsen och nämnderna delar uppfattningen att det är viktigt att hela tiden utveckla arbetet med mål och redovisningen av måluppfyllelse i syfte att verksamheten ständigt ska förbättras. I Budget 2018 med flerårsplan 2019-2020 har utgångspunkterna omarbetats. I stället har en målbild för 2030 formulerats och

dels har de utökats med ett område, medarbetare, och omfattar därmed sju viktiga områden för att Region Jönköpings län ska ge förutsättningar för ett bra liv i en attraktiv region. Målbild 2030 ger en beskrivning av hur respektive område har utvecklats till år 2030 och genom vilka strategiska vägval Region Jönköpings län nått dit. Denna förändring i budgeten påverkar hur framgångsfaktorer och systemmätetal formuleras men även redovisningen av måluppfyllelsen.

Upprätta handlingsplaner med konkreta åtgärder för alla de systemmätetal som inte når måluppfyllelse

Bedömningen är att årsredovisningens syfte framför allt är att beskriva resultatet av arbetet under det gångna året. Under det aktuella året hanteras systemmätetal som inte nås genom att låg måluppfyllelse leder till åtgärder. I budgetarbetet beaktas resultaten för systemmätetalen och kan därmed påverka handlingsplaner och åtgärder i budget och verksamhetsplaner för kommande år.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2018-06-15
- Regionrevisionens missiv daterat 2018-03-26
- Sakkunnigt biträde EY:s rapport Granskning av årsredovisning 2017 daterad mars 2018

Beslut skickas till

Regionfullmäktige

REGIONLEDNINGSKONTORET

Agneta Jansmyr
Regiondirektör

Jane Ydman
Ekonomidirektör

Regionstyrelsens arbetsutskott §§ 102-125

Tid: 2018-05-29, kl 09:00-15:45

Plats: Regionens hus, sal A

§ 121 **Fördelning av inkomna granskningar**

Inkomna granskningar fördelas enligt nedan:

- Granskning av e-hälsa - del 1 invånartjänster
RJL 2018/602 – till nämnden FS
- Granskning av regionens arbete med att förskjuta vård från slutenvård och specialistvård till öppenvård och primärvård
RJL 2018/603 – till nämnden FS
- Uppföljning av granskningar genomförda 2013 och 2015
RJL 2018/604 – till RS
- Granskning av IT- säkerhet i Region Jönköpings län
RJL 2018/935 – till RS
- Granskning av årsredovisning 2017
RJL 2018/936 – till RS, nämnderna FS, TIM, ANA
- Granskning av e- hälsa - del 2 vårdtjänster
RJL 2018/937 – nämnden FS

Vid protokollet

Siw Kullberg

Justeras

Malin Wengholm
Ordförande

Rätt utdraget,
Intygar

Lena Strand

Regionfullmäktige §§ 24-46

Tid: 2018-04-10 kl.09:00-20:00

Plats: Rosensalen, Rosenlunds vårdcentrum, Jönköping

§42 **Fördelning av inkomna granskningar**

Ordföranden redovisar inkomna granskningar och fördelar dessa enligt följande:

- RJL 2018/602 Granskning av e-hälsa - del 1 invånartjänster, till regionstyrelsen och nämnden för folkhälsa och sjukvård.
- RJL 2018/603 Granskning av regionens arbete med att förskjuta vård från slutenvård och specialistvård till öppenvård och primärvård, till regionstyrelsen och nämnden för folkhälsa och sjukvård
- RJL 2018/604 Uppföljning av granskningar genomförda 2013 och 2015, till regionstyrelsen.
- RJL 2018/935 Granskning av IT- säkerhet i Region Jönköpings län, till regionstyrelsen.
- RJL 2018/936 Granskning av årsredovisning 2017, till regionstyrelsen.
- RJL 2018/938 Granskning av e-hälsa - del 2 vårdtjänster, till regionstyrelsen och nämnden för folkhälsa och sjukvård.

Vid protokollet

Linda Byman

Justeras

Hans Rocén (M)	Raymond Pettersson (C)	Per Eriksson (C)	Samuel Godrén (SD)
Ordförande	§§ 24-36	§§ 37-46	§§ 24-46

Rätt utdraget,
Intygar

Lena Strand

Regionrevisionen

 Region
Jönköpings län

2018 -03- 28

Dnr RJL 2018/936

Regionfullmäktige

För beaktande till:
Regionstyrelsen
Nämnd för folkhälsa och sjukvård
Nämnd för trafik, infrastruktur och miljö
Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och
attraktivitet

Granskning av årsredovisning 2017

Regionens revisorer, har med hjälp av sakkunnigt biträde, granskat regionens årsredovisning för år 2017.

Redovisningsrevisionen ska ge revisorerna underlag för att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Den omfattar granskning av årsredovisning, delårsbokslut, intern kontroll samt granskning av olika system och redovisningsrutiner.

I granskningen av årsredovisningen ingår att bedöma om redovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer avseende god redovisningssed. Vidare ska revisorerna, enligt kommunallagen, bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen avser såväl de finansiella målen som målen för verksamheten. Syftet med granskningen är även att den ska vara ett underlag för revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen för år 2017.

Revisionsrapporten i sin helhet är bifogad detta missiv.

Revisorernas bedömning

Revisorernas övergripande bedömning är att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagstiftning samt rekommendationerna avseende god redovisningssed, med följande undantag:

- räkenskaperna enligt fullfonderingsmodellen uppfyller inte lagen om kommunal redovisning vad avser redovisningen av pensionerna
- bokföringen av ett genomsnitt för basbeloppseffekt vid beräkning av avsättning för pensioner är inte i enlighet med god redovisningssed.

Revisorerna **delar** regionens bedömning att balanskravet för år 2017 är uppfyllt.

Det finansiella målet är att investeringar ska egenfinansieras över en tioårsperiod. Den nuvarande tioårsperioden är 2015-2025. För 2017 klarar inte Region Jönköpings län att egenfinansiera genomförda investeringar, för åren 2015-2017 uppnås däremot målet. Regionen inför omfattande investeringar i den kvarvarande delen av tioårsperioden. Revisorerna **delar** regionens bedömning av att det kommer att krävas restriktivitet gällande tillkommande investeringar under resterande del av egenfinansieringsperioden för att uppnå det finansiella målet.

Revisorernas bedömning är att redovisningen av systemmätetalen är tydlig och strukturerad. Information finns om fastställd målnivå, måluppfyllelse, förändring i jämförelse med de två föregående åren samt gränsvärden för olika målnivåer. Revisorerna anser att det är positivt att regionen gör en bedömning av måluppfyllelse för de utgångspunkter som ligger till grund för regionens styrmodell. Det är dock svårt att se koppling mellan utgångspunkterna och de strategiska målen, framgångsfaktorerna och systemmätetalen. Detta gör också att det är svårt att utläsa måluppfyllelsen per nämnd.

Revisorernas bedömning är att transparensen och tydligheten i styrmodellen har utvecklats och det framgår att åtgärdsplaner ska tas fram vid behov. Dock innehåller inte årsredovisningen åtgärdsplaner för samtliga mål som inte når måluppfyllelse.

Revisorerna **delar** regionstyrelsens bedömning om att god hushållning uppnås år 2017.

Revisorerna konstaterar att 47 % av systemmätetalen är fullt uppfyllda. Detta är något sämre jämfört med föregående år då 52 % av systemmätetalen var uppfyllda. Även andelen systemmätetal som inte är uppfyllda visar en viss negativ utveckling. Fler systemmätetal har utvecklats positivt än negativt, jämfört med 2016.

Regionen redovisar ett resultat som totalt sett överstiger budget även om tre nämnder överskrider budget.

Revisorernas rekommendationer

Revisorerna rekommenderar region Jönköpings län

- att fortsätta utveckla redovisningen av måluppfyllelse för att tydliggöra hur bedömning av måluppfyllelse av strategiska mål, framgångsfaktorer och systemmätetal påverkar utgångspunkterna.

- upprätta handlingsplaner med konkreta åtgärder för alla de systemmätetal som inte når måluppfyllelse.

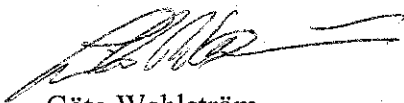
Frågor till regionstyrelsen och berörda nämnder

Revisorerna önskar svar på vilka åtgärder regionstyrelsen och berörda nämnder avser vidta med anledning av revisorernas rekommendationer och de resultat som redovisas i granskningen.

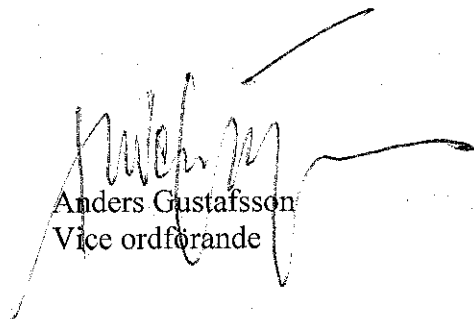
Revisorerna avser även att följa upp resultatet av granskningen i samband med träffar med nämnderna under granskningsåret 2018.

Svar från regionstyrelsen

Regionrevisionen föreslår att regionfullmäktige ger regionstyrelsen i uppdrag att senast 1 september 2018 svara på vilka åtgärder som kommer att vidtas till följd av granskningens resultat och revisorernas rekommendationer.

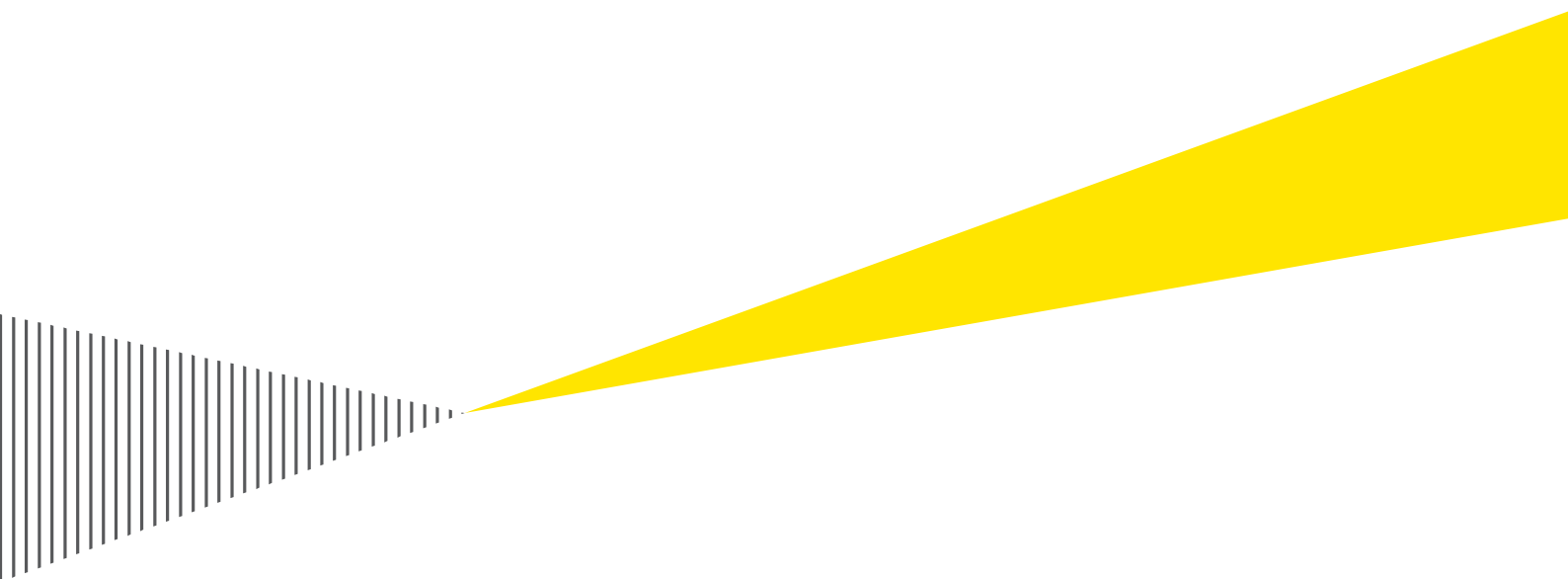
Göte Wahlström
Ordförande

Anders Gustafsson
Vice ordförande

Granskning av årsredovisning 2017

Region Jönköpings län
Mars 2018

Building a better
working world

Innehåll

1. Inledning	2
1.1 Bakgrund och syfte.....	2
1.2 Revisionsfrågor	2
1.3 Avgränsning och omfattning.....	2
1.4 Revisionskriterier.....	3
2. Årsredovisning	4
2.1 Redovisningssystemets uppbyggnad och verksamhetsrapporter	4
2.2 Redovisning per nämnd	4
3. Resultatanalys	6
3.1 Övergripande analys	6
3.2 Resultat per nämnd	7
4. Rättvisande räkenskaper.....	9
4.1 Granskningens genomförande	9
4.2 Bokslutsprocessen	9
4.3 Redovisningsprinciper	9
4.4 Uppföljning av iakttagelser från tidigare år	10
4.5 Granskning av intern kontroll – redovisningsrevision	10
5 God ekonomisk hushållning	12
5.1 Balanskravet.....	12
5.2 Finansiella mål	12
5.3 Verksamhetsrelaterade mål	13
6. Svar på revisionsfrågor.....	15

1. Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

I kommunallagen (1991:900) anges att revisorerna årligen, i den omfattning som följer av god revisionssed, ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. I lag om kommunal redovisning (1997:614) finns bl.a. bestämmelser avseende årsredovisningens syfte, vilka delar årsredovisningen ska bestå av och vilken funktion som ansvarar för upprättandet.

Redovisningsrevisionen ska ge revisorerna underlag för att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Den omfattar granskning av regionens årsredovisning, delårsbokslut och intern kontroll avseende redovisningsrevisionen. Syftet med granskningen är att den ska vara ett underlag till revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen.

1.2 Revisionsfrågor

Granskningen av årsredovisningen utgår från en riskanalys och följande revisionsfrågor är aktuella i denna granskning:

- Är årsredovisningen upprättad enligt gällande Lag om kommunal redovisning samt gällande rekommendationer avseende god redovisningssed?
- Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultat och ställning?
- Är balanskravet uppfyllt?
- Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att fullmäktiges beslutade mål för god ekonomisk hushållning uppnåtts?

1.3 Avgränsning och omfattning

Granskningen är utförd enligt god revisionssed med särskilt beaktande av den landstingskommunala särarten. Detta innebär att revisionen planerats och genomförts på ett sådant sätt att informationen i årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlag för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I revisionen ingår också att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Planeringen är genomförd med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys. Det innebär att vi har koncentrerat våra insatser där risken för väsentliga fel är störst. Riskbedömningen påverkas bl.a. av posternas storlek, mängden transaktioner samt förekomst av komplexa transaktioner och svåra bedömningar.

Beaktande har även skett av de iakttagelser som noterades vid granskningen av delårsrapport 2:2017 per den 31 augusti 2017.

Granskningen har omfattat de delar i årsredovisningen som rör finansiell information samt berörda avsnitt/delar avseende måluppfyllelsen.

1.4 Revisionskriterier

Granskningen utgår i huvudsak från följande revisionskriterier:

- ▶ Kommunallagen
- ▶ Lag om kommunal redovisning
- ▶ Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning
- ▶ God revisionssed i kommunal verksamhet 2014
- ▶ Budget med verksamhetsplan 2017, Flerårsplan 2018-2019

Rapporten har faktagranskats av ekonomidirektör och redovisningschef.

2. Årsredovisning

2.1 Redovisningssystemets uppbyggnad och verksamhetsrapporter

Alla resultatområden, förutom regionövergripande verksamhet, lämnar vid årsbokslutet en verksamhetsberättelse innehållande resultat- och balansrapport, analyser och kommentarer till budgetavvikelser samt åtgärder.

I resultatområdenas redovisade nettokostnad ingår direkta intäkter och kostnader som hör till verksamheten samt kostnader för utnyttjade tjänster från stödfunktioner såsom löpande administration, IT-kostnader, medicinsk diagnostik och lokalkostnader. Stödfunktionerna utgör egna resultatområden som har egen budget och resultatredovisning.

2.2 Redovisning per nämnd

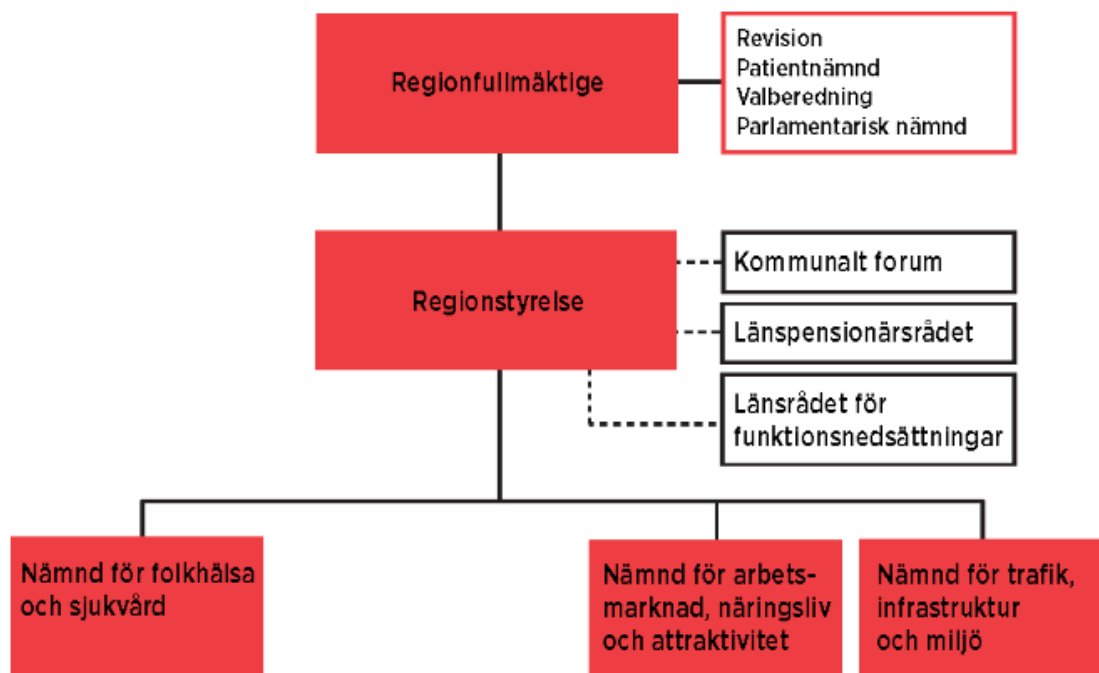

Bild 1: Regionen beskriver sin politiska organisation enligt ovan.

Vi har i tidigare rapporter noterat att det finns vissa svårigheter att följa den återkoppling som regionfullmäktige erhåller via driftsredovisning per nämnd i årsredovisningen och den redovisning som sker i de verksamhetsberättelser som upprättas av verksamhetsområdena.

I årsredovisningen för 2017 kan vi konstatera att det har skett en utveckling av innehållet. En tydligare redovisning av nämndernas verksamheter finns nu presenterad i årsredovisningen.

Kommentar/Bedömning:

Det är positivt att årsredovisningen har anpassats till att bättre återrapportera finansiella och verksamhetsmässiga resultat från de nämnder som ingår i Region Jönköpings län.

Fortfarande är det så att regionens verksamhet redovisas utifrån flera olika perspektiv i den ekonomiska redovisningen. Detta kan försvåra den ekonomiska analysen samt förståelsen för hur åtgärdsplaner ska upprättas och förankras. En risk finns att det är oklart för de olika nämnderna och verksamhetsområdena vilket resultat de ansvarar för. De interna verksamheterna redovisar relativt stora budgetöverskott och det kan indikera på att regionen bör utveckla styrningen av de regiongemensamma kostnaderna.

3. Resultatanalys

3.1 Övergripande analys

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2017	Budget 2017	Avvikelse mot budget	Prognos vid delår 2:2017	Avvikelse mot prognos	Utfall 2016
Verksamhetens intäkter	2 236			2 229	7	2 039
Verksamhetens kostnader	-11 854			-11 860	6	-11 287
Avskrivningar	-398			-393	-5	-385
Verksamhetens nettokostnad	-10 016	-10 089	73	-10 024	8	-9 634
Skatteintäkter	8 154	8 100	54	8 119	35	7 801
Generella statsbidrag och utjämning	2 175	2 136	39	2 179	-4	2 045
Resultat före finansnetto	312	147	166	274	38	212
Finansnetto	54	23	31	-14	68	104
Årets resultat	366	170	196	260	106	316

Denna analys är baserad på bokslut upprättat enligt fullfonderingsmodellen. Resultatet enligt blandmodellen uppgår till 186 mnkr.

Kommentarer till resultatet för verksamhetsåret 2017:

- Årets resultat uppgår till 366 mnkr, vilket är 196 mnkr högre än budget och 106 mnkr högre än prognosen som upprättades vid delårsbokslutet 2:2017.
- Verksamhetens nettokostnad är 73 mnkr lägre än budget. Avvikelsen kommenteras i avsnitt 3.2.
- Skatter och statsbidrag överstiger budgeten med totalt 93 mnkr. De ökade skatteintäkterna beror på en ökad beskattningsbar inkomst hos länets invånare. Ökningen av de generella statsbidragen består främst av kommunal utjämning, 8 mnkr samt läkemedelsbidrag, 29 mnkr. I jämförelse med föregående år har skatter och generella statsbidrag ökat med ca 5 %.
- Finansnettot överstiger budgeten med 31 mnkr. Det är huvudsakligen lägre räntekostnad för värdesäkring av pensioner som är förklaringen till avvikelsen. Under året har avyttringar och nedskrivningar av värdepapper till marknadsvärde medfört en negativ påverkan på resultatet med 33 mnkr.
- Resultaten för 2017 och 2016 är inte helt jämförbara då båda åren har påverkats av ett antal "engångsposter". Det är exempelvis nedskrivningar av anläggningstillgångar, reavinster och förändringar av statliga bidrag. Regionen bedömer att med hänsyn till dessa poster är resultatet före finansiella poster 10 mnkr bättre än föregående år och resultatet efter finansiella poster 40 mnkr sämre än 2016.

3.2 Resultat per nämnd

I årsredovisningen lämnas ekonomisk information om de olika nämnderna i en särskild driftsredovisning/driftsbudget.

Driftsredovisning per nämnd och område	Utfall 2017	Budget 2017	Avvikelse mot budget	Avvikelse i %	Utfall 2016	Nettokostnadsförändring	Förändring i %
Nämnden för folkhälsa och sjukvård	8 582	8 531	-51	-0,6 %	8 168	414	5,1 %
Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet	246	245	-1	-0,4 %	233	13	5,6 %
Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö	859	826	-33	-3,9 %	837	22	2,6 %
Regionstyrelsen	314	471	157	33,3 %	382	-68	-17,8 %
Regionfullmäktige mm	15	16	1	6,3 %	14	1	7,1 %
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNAD	10 016	10 089	73	0,7 %	9 634	382	4,0 %

Nedan lämnas kommentarer till nettokostnaden för respektive nämnd:

Nämnden för folkhälsa och sjukvård

Av regionens totala budgeterade nettokostnad utgör nämndens andel 85 %. Även mindre procentuella avvikelser får därför stor effekt på regionens samlade resultat.

Nämndens totala kostnader för hyrpersonal uppgår 2017 till 203 mnkr, vilket är en ökning med 30 mnkr mot föregående år.

Specialiserad somatisk vård, som utgör 62 % av nämndens nettokostnad, visar en ökning av nettokostnaden på 2,7 %. Detta ger en negativ avvikelse mot budget motsvarande 81 mnkr.

Högre nettokostnadsutveckling finns inom primärvården och den psykiatriska vården. Detta har resulterat i mindre negativa budgetavvikelser.

Övrig hälso- och sjukvård redovisar positiv budgetavvikelse uppgående till 28 mnkr. Överskott finns avseende läkemedel, 20 mnkr, samt riktade statsbidrag. Ambulans- och sjuktransporter redovisar en negativ budgetavvikelse om 15 mnkr och en utredning pågår i syfte att se över organisation och resursutnyttjande.

Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

Nämnden redovisar ett resultat för 2017 som är i nivå med budget. I verksamheten finns både positiva och negativa avvikelser.

Utbildningsverksamheternas budgetöverskott beror bl.a. på ökat antal elever, effekter av genomförda åtgärdsplaner samt utökade bidrag från staten.

Kulturverksamheten visar ett budgetunderskott, 8 mnkr, vilket till största delen är hänförligt till musikalen Les Misérables. Regionen har gjort en analys av projektet och åtgärder har vidtagits för att öka säkerheten i rutiner för kalkylering och löpande uppföljning av verksamhetens pågående och kommande projekt.

Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö

Nämnden redovisar en negativ budgetavvikelse som uppgår till 33 mnkr.

I årets budget ingår indexkostnadsuppräknings samt ett extra resurstillskott, 25 mnkr, för att finansiera kostnadsökningar och ökat trafikutbud.

Nämnden konstaterar att underskottet beror på höga kostnader för region- och tågtrafik, förstärkningstrafik och ökade bränslekostnader. Problem med tågtrafiken har medfört ökade kostnader för service och ersättningstrafik. Nya avtal för Västtågen och ökat antal serviceresor är andra förklaringar till ökade kostnader.

Regionstyrelsen

Regionstyrelsen redovisar ett överskott uppgående till 157 mnkr.

Överskottet består bl.a. av ej ianspråktagen reserv för oförutsedda kostnader (14 mnkr), reavinst fastighetsförsäljning (16 mnkr), återföring av tidigare deponerad hyra p.g.a. tvist (8 mnkr), ej utnyttjade anslag för IT-projekt (11 mnkr) samt ej utnyttjade anslag för kompetensutveckling (7 mnkr).

Andra positiva budgetavvikelser avser verksamhetsområdena verksamhetsnära funktion (4 mnkr), IT-centrum (8 mnkr) samt verksamhetsstöd och service (31 mnkr).

Utöver dessa poster finns ytterligare en positiv budgetavvikelse (56 mnkr) avseende regionstyrelsens övergripande anslag. Avvikelsen är i huvudsak hänförlig till att pensionskostnaderna är lägre för 2017 än vad som budgeterats.

Pensionsskulden fastställs med underlag från KPA, som prognostiserar skulden och baserar sin prognos på ett antal parametrar såsom ränteläge, medellivslängd, basbelopp m.m. Prognosen bygger på senast insända personaluppgifter från regionen. Det är alltså ingen faktisk skuld som bokförs och historiskt har skulden varierat stort mellan åren. Skuldens förändring redovisas som pensionskostnad och ränta i resultaträkningen. Det finns vid årets ingång osäkerhet kring skuldens storlek och utveckling och därmed även kostnaden.

Kommentar/Bedömning:

Regionen redovisar ett resultat som överstiger budget och föregående års resultat. Det finns positiva budgetavvikelser inom verksamhetens nettokostnader, skatter och generella statsbidrag samt finansiella poster. Analyser visar att det finns verksamheter som visar god följsamhet till budget medan andra såsom nämnden för trafik, infrastruktur och miljö samt regionstyrelsen har större avvikelser i förhållande till tilldelad budget.

4. Rättvisande räkenskaper

En förutsättning för att kunna göra en bedömning av om regionens ekonomi är i balans är att räkenskaperna är rättvisande. Detta innebär bl.a. att samma redovisningsprinciper ska tillämpas vid såväl delårsbokslut som årsbokslut samt att redovisningen, enligt gällande redovisningsregler, avspeglar de händelser som förekommit i regionen under aktuellt räkenskapsår.

4.1 Granskningens genomförande

Granskningen har utgått från den samlade redovisningen för regionen som helhet. Det är utifrån helheten som riskbedömningen av den finansiella informationen i årsredovisningen har skett. En bedömning har gjorts av balansräkningens poster och de enskilda resultatområdenas del i posterna. Vid denna bedömning har hänsyn tagits till beloppens samlade storlek och om balansposterna innehåller svårare bedömningar och värderingar.

Analys har skett av resultatområdenas verksamhetsberättelser, resultatredovisning och utvalda poster i balansräkningarna. Vid besök på ett antal utvalda verksamhetsområden har fördjupad granskning skett mot bokslutsdokumentation och räkenskapsmaterial. På detta sätt har granskningsinsatsen koncentrerats till de områden i regionens samlade redovisning där vi har bedömt att risken för väsentliga fel är störst.

Kommentar/Bedömning:

Vår granskning har inte påvisat några väsentliga avvikelser i förhållande till den finansiella information som presenteras i årsredovisningen.

4.2 Bokslutsprocessen

En väsentlig del av granskningen är att förstå regionens bokslutsprocess och de övergripande rutiner och kontroller som finns för att säkerställa att den finansiella informationen inte innehåller väsentliga fel. Att upprätta ett komplett årsbokslut för en komplex verksamhet som regionen samt att upprätta en omfattande årsredovisning ställer höga krav på fastställda tidplaner och väl fungerande rutiner.

Kommentar/Bedömning:

Vi bedömer att regionen har väl utvecklade och förankrade rutiner och fastställda ansvarsområden vid upprättande av årsbokslut och årsredovisning.

4.3 Redovisningsprinciper

Lagen om kommunal redovisning är grunden för hur årsredovisningen och upplysningar ska utformas för kommuner och landsting. Rådet för kommunal redovisning är ett normgivande organ för god redovisningssed i kommuner/landsting. Rådet har gett ut ett antal rekommendationer som behandlar olika redovisningsfrågor i årsredovisningen. Avvikelser från rekommendationerna ska lämnas i särskild upplysning i årsredovisningen.

I granskningen ingår att bedöma de redovisningsprinciper som används vid upprättande av bokslut och årsredovisning. Redovisningen ska vara upprättad i enlighet med den kommunala redovisningslagen och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning samt andra anvisningar. Ny lagstiftning och nya redovisningsprinciper ska beaktas. För att nå jämförbarhet mellan åren är det av vikt att redovisningsprinciperna är oförändrade och att upplysningar lämnas om avvikelser sker mot tidigare använda principer.

Kommentar/Bedömning:

I likhet med tidigare år avviker redovisning av pensioner samt snittning av basbeloppseffekt mot de rekommendationer som finns. Detta behandlas i avsnitt 4.4.

Vår bedömning är, med undantag av ovanstående, att Region Jönköpings län i allt väsentligt följer Lagen om kommunal redovisning samt rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning.

4.4 Uppföljning av iakttagelser från tidigare år

I tidigare års revisionsrapporter framkommer följande iakttagelse:

Landstinget redovisar pensionskostnaderna enligt den så kallade fullfonderingsmodellen med motivet att därigenom få en mer rättvisande pensionsredovisning. Specifik analys av bokslutet som upprättas i enlighet med blandmodellen saknas i årsredovisningen, dock omfattar merparten av analyserna även blandmodellen. Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed. Denna bedömning gör vi eftersom årsredovisningen omfattar ett sifferbokslut som uppfyller kraven i Lagen om kommunal redovisning (dvs. bokslut utifrån blandmodellen).

Bokföringen av ett genomsnitt för basbeloppseffekt, vid beräkning av avsättning för pensioner, är inte i enlighet med god redovisningssed.

Kommentar/Bedömning:

Iakttagelse och bedömning kvarstår.

4.5 Granskning av intern kontroll – redovisningsrevision

Under året har även granskning av intern kontroll avseende redovisningsrevisionen skett. Denna del av granskningen är inriktad på de processer, som bedömts vara av störst vikt för att säkerställa att den finansiella informationen blir korrekt hanterad vid årsbokslutet. Granskningen är även inriktad mot de områden där risken för väsentliga fel bedöms vara störst. Granskningen avser inte att täcka samtliga risker eller brister i den interna kontrollen.

Under året har även översiktlig granskning skett av rutiner för försäkringskydd, avstämningsrutiner för väsentliga konton samt momshantering.

Granskningen vid årsskiftet har särskilt inriktats på rutiner för att säkerställa att kostnader och intäkter redovisas på rätt räkenskapsår.

För resultat- och balanskonton som har visat på väsentliga och oväntade avvikelser jämfört med föregående år har fördjupad analys skett. Kontoanalyser har stickprovsvis skett på "känsliga" konton såsom representation, skadestånd, juridiska konsultationer, kurser och konferenser, bidrag m.m. Utvalda belopp har stickprovsvis granskats mot underlag.

Under 2017 har EY på uppdrag av regionens revisorer genomfört en fördjupad granskning av investeringar. Granskningen är avrapporterad i särskild revisionsrapport.

Kommentar/Bedömning:

Inga iakttagelser eller avvikelser har framkommit vid vår granskning av ovanstående granskning.

5 God ekonomisk hushållning

5.1 Balanskravet

Avstämning av balanskravet enligt blandmodellen.

Årets resultat enligt blandmodellen (mnkr)	185,9
+ Orealiserade förluster i värdepapper	24,8
- Reducering av samtliga realisationsvinster vid försäljning av anläggningstillgångar	- 17,5
Balanskravsunderskott från tidigare år	0,0
SUMMA	193,2

Balanskravet är uppfyllt och det finns inga tidigare underskott att återställa.

5.2 Finansiella mål

En av regionens fastställda utgångspunkter är en hållbar utveckling och långsiktig finansiering. För att på lång sikt trygga verksamhetens finansiering, ska över en tidscykel om tio år ett ekonomiskt resultat nås, som innebär att nödvändiga investeringar kan finansieras med egna medel.

I budgeten framgår att målet för den finansiella styrningen är att nå och behålla sådan styrka i ekonomin att den kännetecknas av långsiktighet och uthållighet. Varje generation bör bära kostnaderna för den service som den beslutar om och själv konsumerar.

För att säkra god hushållning ur ett finansiellt perspektiv, så har regionen fastställt ett *finansiellt mål* i budgeten för 2017:

- Investeringar ska över en tidscykel om tio år egenfinansieras.

Måluppfyllelse per 31 december 2017:

Innevarande period för egenfinansiering av investeringar är åren 2015-2025. I årsredovisningen framgår att för periodens två första år (2015-2016) så översteg resultatet tillsammans med avskrivningarna genomförda investeringar. För 2015 redovisas egna medel i förhållande till nettoinvesteringar motsvarande 424 mnkr och för 2016 är motsvarande siffra 89 mnkr. Regionens resultat för 2017 är 366 mnkr och avskrivningarna uppgår till 398 mnkr. Investeringarna för 2017 uppgår till 837 mnkr, vilket innebär att regionen för 2017 inte klarar att egenfinansiera genomförda investeringar.

I både budget och årsredovisning avseende 2017 så framgår att RJL står inför omfattande investeringar de resterande åren i ovan nämnda tioårsperiod. Bl.a. planeras omfattande ny- och ombyggnationer av Länssjukhuset Ryhov och regionen anger att investeringsutgifterna i genomsnitt kommer uppgå till 1 200 mnkr/år fram till år 2020. Vi delar regionens bedömning att det kommer krävas restriktivitet gällande tillkommande investeringar under resterande del av egenfinansieringsperioden för att nå måluppfyllelse.

5.3 Verksamhetsrelaterade mål

I Budget med verksamhetsplan 2017, som fullmäktige beslutat om, beskrivs det övergripande ledningssystemet. Likt tidigare år är utgångspunkten för regionens styrning att genom god hushållning förverkliga visionen ”*För ett bra liv i en attraktiv region*”. Verksamheten ska bedrivas ändamålsenligt och kostnadseffektivt med en finansiering som långsiktigt garanterar verksamheten. God hushållning med offentliga medel ska skapa värde för medborgarna. Visionen beskrivs tillsammans med följande utgångspunkter:

- Bra folkhälsa
- God vård
- Regional utveckling
- Kostnadseffektivitet
- Systemsyn och förbättring/förnyelse
- Långsiktig och uthållig finansiering

Enligt regionens årsredovisning behandlar de fem första utgångspunkterna en ändamålsenlig verksamhet och den sjätte utgångspunkten är ett finansiellt mål som ska trygga verksamheten på lång sikt (se avsnitt 5.2). Inom varje utgångspunkt har regionen formulerat strategiska mål, framgångsfaktorer och systemmätetal. För 2017 redovisar regionen måluppfyllelse för respektive utgångspunkt. Det framhålls i årsredovisningen att antalet mål som är gemensamma i länet och som påverkas av flera aktörer, ökade i samband med regionbildningen. Under 2017 har regionens ovan nämnda utgångspunkter utvecklats till målbild 2030 inom sju områden, vilka framgår av budgeten för 2018.

Måluppfyllelse per 31 december 2017:

Utgångspunkterna avser hela verksamheten och i avsnittet ” För ett bra liv i en attraktiv region” redovisas varje utgångspunkt samt måluppfyllelse. Strategiska mål, framgångsfaktorer och systemmätetal redovisas i årsredovisningen utifrån verksamhetsdelarna (folkhälsa och sjukvård, tandvård, regional utveckling, medarbetare, hållbar utveckling samt stöd, service och kommunal utveckling) med koppling till de olika perspektiven i Balanced Scorecard.

Nedanstående tabell visar måluppfyllelsen för fastställda systemmätetal. Systemmätetalen presenteras utifrån följande resursfördelningsområden; primärvård, specialiserad vård, tandvård, utbildning, kultur, trafik och infrastruktur och verksamhetsgemensamma mätetal. De är även uppdelade per folkhälsa och sjukvård, regional utveckling och verksamhetsgemensamma systemmätetal. Hur regionen tar fram resultatet för respektive systemmätetal omfattas inte av denna granskning.

		2017-12-31	Andel i %	2016-12-31	Andel i %
Antal systemmätetal/mål som är uppfyllda		25	47	33	52
Antal systemmätetal/mål som är delvis uppfyllda		16	30	19	30
Antal systemmätetal/mål som inte är uppfyllda		12	23	11	17
Antal systemmätetal/mål som mäts i årsbokslutet		53	100	63	100

Det finns totalt 57 fastställda systemmätetal 2017. Av årsredovisningen framgår att det är 4 mätetal som inte kunnat mätas i årsbokslutet 2017, vilka är följande:

- Kundtillfredsställelse, resultat i nationell patientenkät. Jämförelser med tidigare års mätning kan ej göras eftersom konceptet för nationell patientenkät har förändrats.
- Andel nöjda kvinnor och män index NKI, allmän trafik – alla länsbor. Uppgift saknas 2017.
- Andel nöjda kvinnor och män index NKI, allmän trafik – resenärer. Uppgift saknas.
- Andel nöjda kvinnor och män index NKI, allmän trafik – Prisvärdhet. Uppgift saknas.

Av årsredovisningen framgår även att 16 mätetal har bättre resultat 2017 än 2016 och 7 mätetal har resultat i samma nivå som 2016. Detta innebär att 53 % av de mätetal som kan jämföras med föregående år har ett bättre resultat eller ett resultat i samma nivå. 20 mätetal har dock ett sämre resultat i jämförelse med föregående år. Vidare anges i årsredovisningen att målen för verksamheten är högt satta och omprövas inför varje budgetår. Det anges att det inom områden där målen inte nås så sker analys och åtgärdsplaner tas fram vid behov.

Region Jönköpings län gör bedömningen att god hushållning, både verksamhetsmässigt och finansiellt, uppnås.

Kommentar/Bedömning

Region Jönköpings län beskriver utgångspunkterna i årsredovisningen för 2017 och det finns även ett kortfattat avsnitt gällande måluppfyllelse för varje utgångspunkt. Vår bedömning är att det är positivt att regionen gör en bedömning av måluppfyllelsen för de utgångspunkter som ligger till grund för regionens styrmodell och det är i linje med tidigare lämnade rekommendationer.

Systemmätetalen redovisas likt tidigare år på ett strukturerat sätt, vilket ger en tydlig information avseende fastställd målnivå, måluppfyllelse per 31 december 2017, förändring i jämförelse med de två föregående åren samt vilka gränsvärden som gäller för de olika måluppfyllesnivåerna (grönt, gult och rött). Vi noterar att andelen systemmätetal/mål som är uppfyllda/delvis uppfyllda är lägre än de två föregående räkenskapsåren. Det anges i årsredovisningen att åtgärdsplaner ska tas fram vid behov. Vår bedömning är att regionens årsredovisning inte innehåller konkreta åtgärdsplaner för samtliga mål som inte når måluppfyllelse per 31 december 2017. Det finns i de flesta fall en beskrivning/förklaring till varför måluppfyllelse inte nås.

Regionens bedömning är att god hushållning uppnås 2017, både finansiellt och verksamhetsmässigt. Av årsredovisningen framgår att regionens bedömning grundar sig dels på hur verksamheten utvecklats i förhållande till fullmäktiges mål och dels på hur verksamhetens resultat förhåller sig till landstings/regionsektorn i övrigt. 77 % av mätetalen är uppfyllda/delvis uppfyllda och det fastställda finansiella målet är uppfyllt.

Vi delar i allt väsentligt regionens bedömning avseende att god ekonomisk hushållning uppnåtts för 2017. Vår bedömning är att regionen bör fortsätta att utveckla redovisningen av måluppfyllelsen för att tydliggöra hur bedömning av måluppfyllelse av utgångspunkterna påverkas av måluppfyllelsen av strategiska mål, framgångsfaktorer och systemmätetal. Det är svårt att utläsa måluppfyllelsen per nämnd.

Den höga investeringsvolymen som planeras de kommande åren kommer att innebära en ökad utmaning för att uppnå det finansiella målet om egenfinansiering av investeringar för innevarande tioårsperiod.

6. Svar på revisionsfrågor

Är årsredovisningen upprättad enligt gällande Lag om kommunal redovisning samt gällande rekommendationer avseende god redovisningssed?

Vår bedömning är att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagstiftning och gällande rekommendationer avseende god redovisningssed med undantag av redovisning av avsättning till pensioner enligt fullfonderingsmodellen samt snittning av basbeloppseffekt.

Samma redovisningsprinciper har använts vid upprättande av delårsbokslut 2:2017 och årsbokslut för 2017.

Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultat och ställning?

Vår bedömning är att årsredovisningen i huvudsak, ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

Är balanskravet uppfyllt?

Balanskravet för räkenskapsåret 2017 är uppfyllt.

Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att fullmäktiges beslutade mål för god ekonomisk hushållning uppnåtts?

Regionens bedömning är att god hushållning uppnås 2017, både finansiellt och verksamhetsmässigt. Denna bedömning grundar sig dels på hur verksamheten utvecklats i förhållande till fullmäktiges mål, dels på hur verksamhetens resultat förhåller sig till landstings/regionsektorn i övrigt. 77 % av mätetalen är uppfyllda/delvis uppfyllda och det fastställda finansiella målet är uppfyllt.

Vi delar i allt väsentligt regionens bedömning avseende att god ekonomisk hushållning uppnåtts för 2017. Vår bedömning är att regionen bör fortsätta att utveckla redovisningen av måluppfyllelsen för att tydliggöra hur bedömning av måluppfyllelse av utgångspunkterna påverkas av måluppfyllelsen av strategiska mål, framgångsfaktorer och systemmätetal. Det är svårt att utläsa måluppfyllelsen per nämnd.

Den höga investeringsvolymen som planeras de kommande åren kommer att innebära en ökad utmaning för att uppnå det finansiella målet om egenfinansiering av investeringar för innevarande tioårsperiod.

Jönköping den 26 mars 2018

Helena Patrikson
Certifierad kommunal revisor/
Auktoriserad revisor

Ulrika Stränge
Certifierad kommunal revisor

Anders Hellqvist
Certifierad kommunal revisor